

in.ihned.cz/zahranici

ci v 50. letech pobýval a zde také napsal slavný „kyperský“ román Bitter Lemons (Hořké citrony). Durrell se v románu mimo jiné vyznal z nadšení nad klidem a pohodovým životem místních obyvatel. Ve vesnici u kláštera stojí i dnes jeho „strom zahalečů“, o kterém říká: „Kdo si do jeho stínu sedne, už není schopen žádné vážné práce.“ I zde je výhled na velkolepou krajinu s dunami a kilometry osamocených pláží svůdný.

Vzdálenosti mezi pozoruhodnostmi na severu jsou malé. Na západě se zvedají u mořského pobřeží antická místa Soli a Vouni. V jejich sousedství leží na úpatí pohoří Troodos malebné městečko Lefke, které si dodnes zachovalo vzhled tradiční turecké komunity. Úrodná půda a dostatek vody jsou prospěšné zdejšímu citrusovému plantážím. Šťavnaté pomeranče a také melouny a hodně zeleniny pěstují zemědělci i v dalším městečku Güzelyurt (Hezký domov), ležícím mezi mořem a kopci. Na jaře, když plantáže rozkvetou, je všude cítit omamující vůni bílých pomerančových květů.

Osličí, mořské želvy a orchideje

Především na protáhlém východním poloostrově Karpaz se člověk cítí jako v jiném světě: 80 km trčí tento úzký pruh země do moře. Silnice vede podél opuštěných domů a obhospodařovaných polí, na kterých divocí osli sežirají sedláckům obilí. Kdysi patřili tito osli Řekům. Ale pozdější přistěhovalci z turecké Anatólie nevěděli co s nimi a nechali je napospas svobodě. Od té doby, co se o ně začali zajímat ochránci přírody, se oslům vede jako v ráji.

Klidné a divoké, turisty málo navštěvované severní písčité pobřeží má ještě další zajímavost: připlouvají sem mořské želvy, hlavně zřídka zelená želva Chelonia mydas, aby do písku uložily vejce. Obzvláště hezký je na poloostrově v listopadu, kdy si příroda

oblékne zelený kabát zdobený bezčetnými květy divokých orchidejí, tulipánů či mandloní. Vše kvete do března. Kypř se může pochlubit více než 30 druhy endemických divokých orchidejí. Podobně jako orchideje jsou na tom i řecké rodiny, které zůstaly ve vesnici Dipkarpaz. S tureckými sousedy žijí sice rozděleně, ale mírumilovně.

Othellovo město

„Vítejte na Kypru!“ říká ve své věži Shakespearův Othello. Velké dějiny a mocná opevnění nabízí Gazimagusa/Famagusta, středověká obchodní metropole, přístav a legendární místo činu žárlivého Othella. Věž je vlastně přístavním hradem s hezkou gotickou halou ze 14. století.

Někdejší rušný přístav a město udělaly ve 13. století Famagustu nejbohatším městem mezi Orientem a Okcidentem. Město mělo tehdy tolik kostelů co dnů v roce a u moře nádherné paláce, které chránily mohutné až deset metrů široké a kilometry dlouhé městské hradby.

Dnes je staré město se svým melancholickým, středověkým centrem, malými uličkami, obchůdky a mešitami snad nejpozoruhodnější ruinou Evropy. Fasády a zdiva gotických kostelů a paláců se rozpadají a zarůstají buřinou. Gotická katedrála sv. Mikoláše (postavena 1298 – 1312) patří k nejhezčím na ostrově. Tedy vlastně to, co z chrámu, kdysi pýchy města, kde v době Lusignanů byli korunováni králové Kypru a Jeruzaléma, zbylo. Když roku 1571 dobyli ostrov Turci, stala se mešitou (Lala Mustafa Pascha Camii).

V dlouhé zátoce na jih od města jsou zříceniny z dob moderních. Invazí Turků na Kypr v roce 1974 byla Famagusta postižena nejvíce ze všech kyperských měst. Mořský resort Varosha byl tehdy nejmodernějším a největším na ostrově. Z pláží, na kterých se slunovalo 200 tisíc návštěvníků, se stala nepřístupná vojenská zóna a padesát luxus-

Z HISTORIE

Kypr má různé přezdívky – Afroditin ostrov, Ostrov lásky, pohlazen nebem... Kyperská kultura patří k nejstarším ve Středomoří. Svou polohou tvoří křižovátku mezi Asií, Evropou i Afrikou. Jeho dlouhý a dramatický vývoj trvá už devět tisíciletí. Kypr byl v 15. až 11. století př. n. l. kolonizován Achajci. Později Kypr postupně dobyli Fénici, Asyřané, Egypťané, Peršané, Alexandr Veliký, Římané a více než 700 let byl součástí Byzantské říše. V roce 1191 ho obsadili křižáci rytíři a 300 let na něm existovalo křesťanské Kyperské království. Pád „Levantské perly“ započal roku 1372, když Janovská republika převzala moc nad ostrovem a později Benátčané. V roce 1571 zničili Turci jejich flotily a dobyli Famagustu. Katedrálu a kostely vydran-

covali a změnili v mešity a jejich věže předělali na minarety. Od těchto dob byl ostrov pod nadvládou Turků. Na konci 19. století získala Kypr Velká Británie, která zde po druhé světové válce zřídila imigrační tábory pro židovské vystěhovalce z Evropy do Palestiny. V roce 1960 byla vyhlášena Kyperská republika, v jejíž ústavě byl zakotven zákaz připojení k Řecku. V roce 1974 provedla (řecká) národní garda na ostrově převrat. Tváří v tvář hrozbě připojení k Řecku obsadilo Turecko severovýchodní část ostrova a vyhlásilo Severokyperskou tureckou republiku. Ostrov je dodnes rozdělen tzv. Attilovou linií a mezi oběma státy je nárazníkové pásmo, které spravuje OSN. Kypr bez turecké části je od 1. května 2004 členem EU.

FOTO: MARIAN S. SUCHA